

Tato akce je spolufinancována Plzeňským krajem a Evropskou unií v rámci Společného regionálního operačního programu – grantové schéma „Podpora sociální integrace v Plzeňském kraji“.

Popis aktuální sociální situace na Horšovskotýnsku a Holýšovsku

Zpracovatel: *Centrum pro komunitní práci západní Čechy*

Plzeň 2007

Obsah:

Obsah: 2
1 Úvod 3
1.1 Cíl analýzy 3
1.2 Způsob sběru a zpracování dat 3
2 Obecná charakteristika území 3
2.1 Vymezení řešeného území 3
2.2 SO ORP Horšovský Týn 5
2.2 Vnitřní a vnější vztahy regionu 8
3 Obyvatelstvo Horšovskotýnska 9
3.1 Počet obyvatel a jeho vývoj 9
3.2 Obyvatelstvo podle věku a pohlaví 11
3.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva 15
4 Trh práce 17
4.1 Ekonomická aktivita 17
4.2 Nezaměstnanost 17
4.3 Struktura nezaměstnaných 18
4.4 Aktivní politika zaměstnanosti 21
4.5 Shrnutí problémových oblastí 24
5 Kriminalita 25
6 Sociální péče 26
6.1 Lidé v nepříznivé sociální situaci 26
6.2 Sociální dávky 28
6.3 Sociální a související služby v regionu 31

1 Úvod

1.1 Cíl analýzy

Tato analýza byla zpracována pro projekt zavádějící a realizující proces komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS) na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Horšovský Týn a regionu Holýšovsko. Analýza popisuje aktuální sociální situaci na Horšovskotýnsku a Holýšovsku. Jejím hlavním cílem je shromáždit statistické údaje využitelné při procesu KPSS. Obsahuje obecné informace o území, jeho obyvatelstvu a vybraných společenských jevech, které jsou shromážděny a uspořádány tak, aby byly užitečným podkladem pro práci všech účastníků procesu KPSS.

1.2 Způsob sběru a zpracování dat

Vytvoření popisu aktuální sociální situace daného regionu znamená především sběr, třídění a zpracování statistických údajů, které jsou již vytvořeny. Stěžejními zdroji informací obsažených v analýze jsou tištěné publikace a publikace v elektronické podobě získané na úřadech, v místních organizacích, na internetu apod.

„Při použití již zpracovaných materiálů je nutno vždy počítat s relativní mírou výpovědní hodnoty, protože vznikaly na základě různých metodik, často i bez nich. Vždy je lépe takto získané údaje ověřit z více zdrojů, v případě zásadních dat zpracovat průzkum vlastní.“[1]

2 Obecná charakteristika území

2.1 Vymezení řešeného území

Tato studie zahrnuje 27 obcí **Horšovskotýnska** a **Holýšovska**. Osmnáct obcí spadá do správního obvodu ORP Horšovský Týn, z nichž města Horšovský Týn a Staňkov jsou obcemi s pověřenými obecními úřady. Obvod leží v jihozápadní části Plzeňského kraje. Sousedí s pěti správními obvody kraje: Domažlickem, Tachovskem, Stříbrskem, Přeštickem a Stodskem. Analýza dále zahrnuje 9 obcí Holýšovska ze stodského správního obvodu s rozšířenou působností, kde Holýšov je obcí s pověřeným obecním úřadem. K 31. 12. 2005 čítalo území, pro které je realizován proces komunitního plánování sociálních služeb **19 580 obyvatel**.[2]

Řešené území tvoří tyto obce a jejich části:

[1] Návrh konkrétních metodik pro komunitní plánování sociálních služeb, Komunitní plánování, o.p.s., 2005, s.44.

[2] Na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností a vyhlášky MV č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU) a správních obvodů s obcí s rozšířenou působností (ORP) se od 1. 1. 2003 okres Domažlice, který dříve spravoval okresní úřad v Domažlicích, administrativně rozdělil do dvou správních obvodů, které spravují dvě ORP - Domažlice a Horšovský Týn. Do správního obvodu, který spravuje ORP Domažlice, patří tři POU: Domažlice, Kdyně a Poběžovice. Do správního obvodu, který spravuje ORP Horšovský Týn, patří dva POU: Horšovský Týn a Staňkov. Obce (Bukovec, Čečovice, Černovice, Holýšov, Horní Kamenice, Kvíčovice, Neuměř, Štichov), které dříve spravoval okresní úřad v Domažlicích, byly převedeny do správního obvodu ORP Stod. ORP Stod spravuje část obcí bývalého okresu Domažlice a část obcí okresu Plzeň-jih. Do správního obvodu, který spravuje ORP Stod, patří tři POU: Holýšov (dříve spravovaný okresním úřadem Domažlice), Stod a Dobřany (dříve spravované okresním úřadem Plzeň-jih).

Název obce	Název části obce
Horšovskotýnsko	
Blížejov	Blížejov, Františkov, Chotiměř, Lštění, Malonince, Nahošice, Přívozec, Výrov
Čermná	Čermná
Hlohová	Hlohová
Hlohovčice	Hlohovčice
Horšovský Týn	Borovice, Dolní Metelsko, Hašov, Horní Metelsko, Kocourov, Lazce, Malé Předměstí, Město, Nová Ves, Oplotec, Plzeňské Předměstí, Podhájí, Podražnice, Semošice, Svatá Anna, Svinná, Tasnovice, Valdorf, Velké Předměstí, Věvrov
Křenovy	Křenovy
Meclov	Bozdíš, Březí, Jeníkovice, Makovice, Meclov, Mravnice, Mrchojedy, Němčice, Třebnice
Mezholezy (dříve okr. HT)	Buková, Mezholezy
Mířkov	Krakov, Mířkov
Močerady	Močerady, Nové Dvory
Osvračín	Dohalice, Mimov, Osvračín
Poděvousy	Poděvousy
Puclice	Doubrava, Malý Malakov, Puclice
Semněvice	Pocinovice, Semněvice, Šlovice
Srby	Medná, Polžice, Roudná, Srby, Vítání
Staňkov	Krchleby, Ohučov, Staňkov I, Staňkov II, Vránov
Velký Malahov	Jivjany, Ostroměř, Velký Malahov
Vidice	Chřebřany, Libosváry, Vidice
Holýšovsko	
Bukovec	Bukovec
Čečovice	Čečovice
Černovice	Černovice, Nemněnice
Holýšov	Dolní Kamenice, Holýšov
Horní Kamenice	Horní Kamenice
Kvíčovice	Kvíčovice
Neuměř	Neuměř
Štichov	Štichov
Všekary	Všekary

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz, Obce Plzeňského kraje v roce 2004.

Souhrnná charakteristika SO ORP Horšovský Týn – rok 2004

Počet obcí: 18
Počet částí obcí: 74
Počet katastrálních území:63
Celková výměra: 28 865 ha
Hustota osídlení: 47,1
Počet obyvatel 31. 12. 2005: 13 690
Průměrný věk: 39,5
Registrovaná míra nezaměstnanosti: 7,86 %

Sčítání lidí, domů a bytů, 2001

Trvale obydlené domy: 3207
Trvale obydlené byty: 4873

Souhrnná charakteristika POU Holýšov – rok 2004

Počet obcí: 9
Počet částí obcí:11
Celková výměra: 7160
Počet obyvatel k 31. 12. 2005: 5890
Průměrný věk: 42,7

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

2.2 SO ORP Horšovský Týn

V jihozápadní části Plzeňského kraje leží správní obvod **Horšovský Týn**. Vzhledem ke své poloze sousedí s pěti správními obvody kraje, jihozápadně leží Domažlicko, severní částí sousedí s Tachovskem, Stříbrskem a Stodskem a nejkratší hranici má na východě se správním obvodem Přeštice. Správní obvod spravuje 18 obcí, z nichž Horšovský Týn a Staňkov jsou obcemi s pověřenými obecními úřady. Rozlohou 28 865 ha a hustotou 46,8 obyvateli na 1 km² se řadí v pořadí na šesté místo v kraji.

Centrem je město Horšovský Týn, ležící na obou březích řeky Radbuzy. První zmínky o osídlení pochází z 10. století. Ve 13. století je nazýván kupeckou osadou opevněnou dřevěnou hradbou, která byla postupně vystřídána monumentální stavbou biskupského hradu. Na rozvoji města a hradu měl zájem Přemysl Otakar II. Nákladné stavební práce se prováděly na hradě v polovině 14. století za pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic. V roce 1547 téměř celé město včetně hradu vyhořelo. O několik let později toto polorozbořené sídlo nechal přebudovat Jan Lobkovic. Hrad postupně přestavěl na moderní renesanční zámek, který se dochoval až do současnosti.

Územím prochází důležitá mezinárodní dopravní spojnice mezi Plzní a hraničním přechodem do SRN Folmavou, což částečně negativně ovlivňuje životní prostředí v regionu. Přetížená silniční doprava především těžkou kamionovou dopravou zatěžuje okolí hlukem a emisemi.

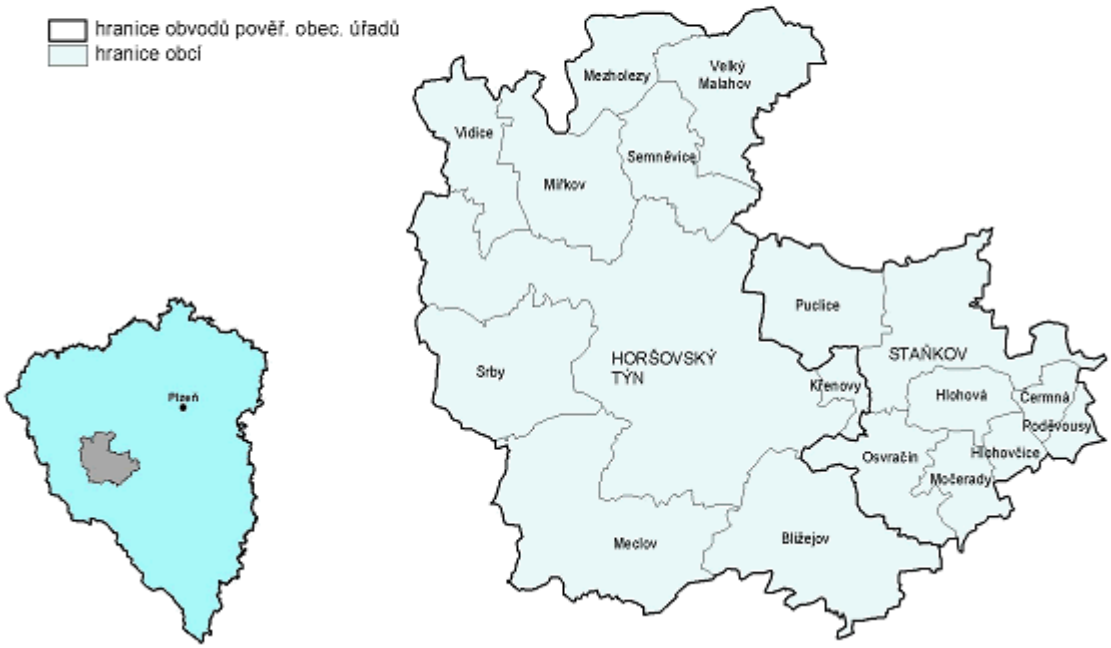
Správní obvod lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový. V roce 2003 obhospodařovali zemědělci 18 939 ha zemědělské půdy (52,9 % území), z toho 15 280 ha připadalo na ornou půdu. Lesní plochy zaujímaly výměru 7 556 ha. Mezi významné zemědělské podniky patří Meclovská zemědělská, AGRO Staňkov a ZEAS Puclice, a.s. Pro jednu z největších firem v Plzni – Panasonic vyrábí v Horšovském Týně firma PLASTIK H.T., a.s. kryty pro televizory.

V registru ekonomických subjektů bylo koncem roku 2003 evidováno 2 571 subjektů, z nichž 2 142 (83,3 %) bylo fyzických osob. Nejvíce 29,5 % subjektů podnikalo v obchodní činnosti, 15,1 % v průmyslu a 12,6 % ve stavebnictví.

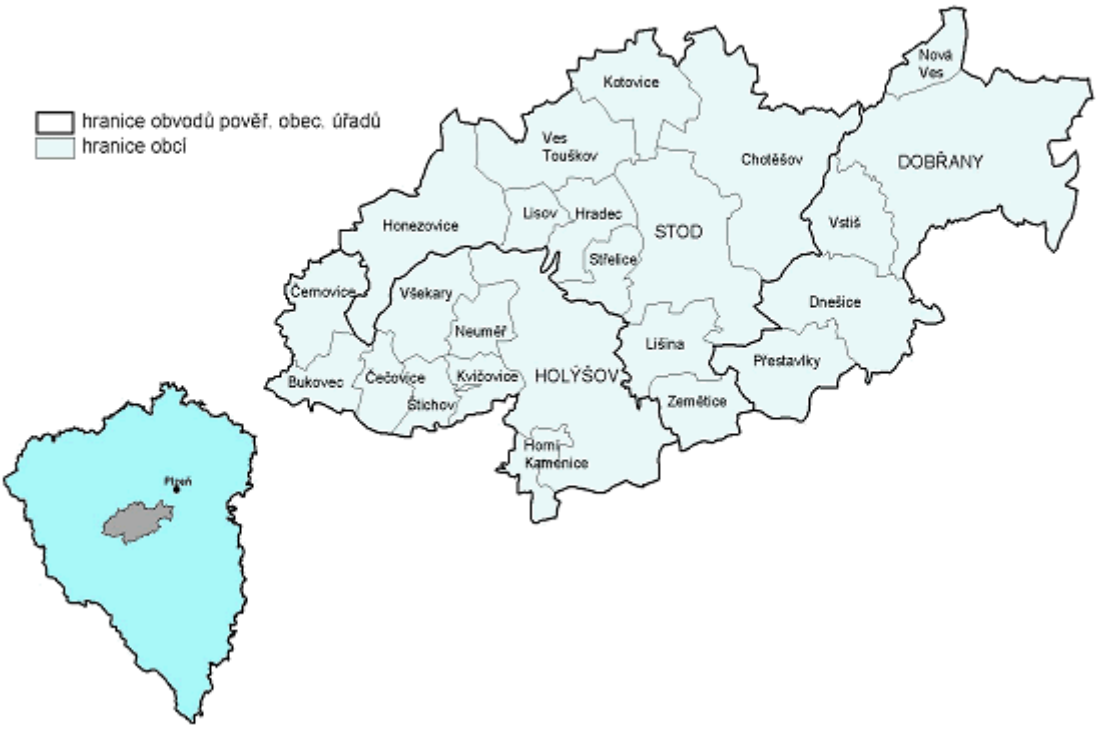
Koncem roku 2003 žilo na území 13 495 obyvatel, z toho dětí ve věku do 14 let bylo 15,2 %. V období 1991 až 2003 přetrvával úbytek obyvatelstva způsobený nízkou porodností, což způsobilo pokles podílu dětí do 14 let o 5,5 %. Ve městech žije téměř 60,0 % obyvatelstva. Z celkového počtu 6 782 zaměstnaných osob vyjíždělo v době sčítání v roce 2001 za hranice území 2 706 obyvatel, což bylo téměř 40,0 %. Pouze 4,0 % obyvatelstva má vysokoškolské vzdělání, tj. vedle správního obvodu Nepomuk s 3,9 % nejméně v Plzeňském kraji. K 1. 3. 2001 činil bytový fond 4 873 trvale obydlených bytů, z toho 67,8 % bylo v rodinných domech. Téměř čtyřicet procent, přesně 382, neobydlených bytů sloužilo k rekreaci.

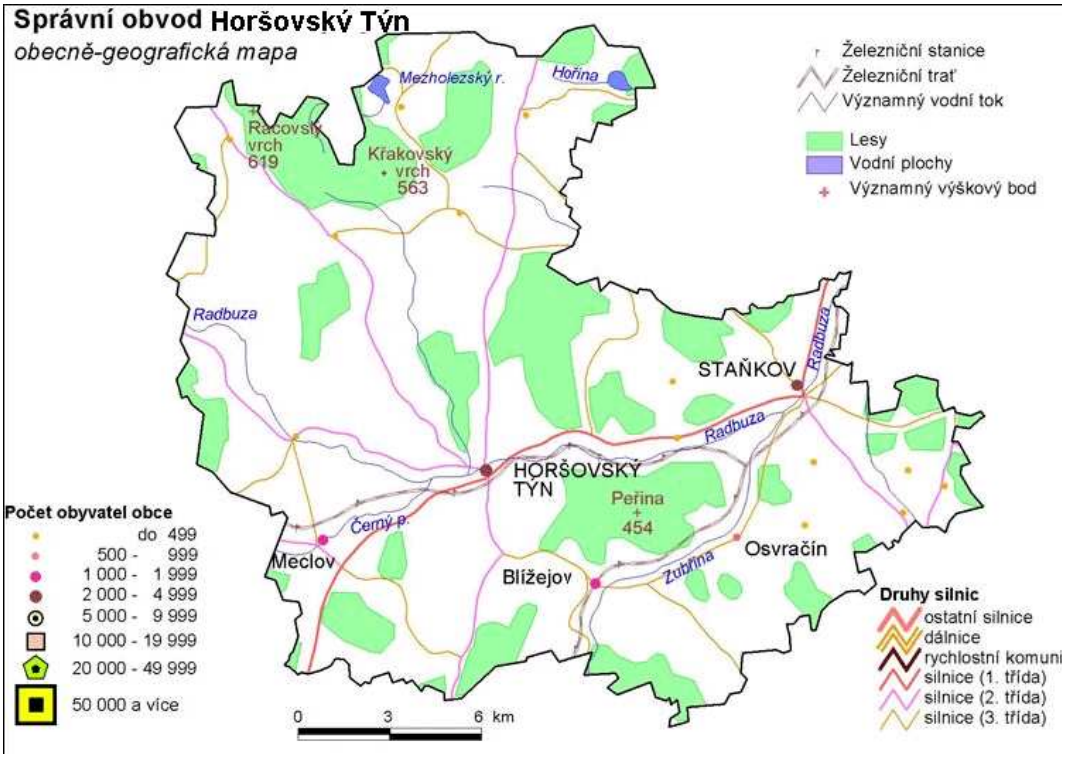
Míra registrované nezaměstnanosti koncem roku 2003 činila 7,11 %. Celkem bylo evidováno 512 uchazečů, z toho bylo 56,4 % žen. Na jedno volné pracovní místo připadalo 16,5 uchazečů o práci. Pouze 9 obcí z 18 (včetně měst) má veřejný vodovod, 4 obce mají kanalizaci napojenou na čističku odpadních vod a 11 obcí je plynofikováno.

Administrativní mapa správního obvodu Horšovský Týn *(stav k 1.1.2003)*

Administrativní mapa správního obvodu Stod *(stav k 1.1.2003)*

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

2.2 Vnitřní a vnější vztahy regionu

Spádovost a vyjížďka

Hlavním centrem okresu jsou Domažlice, které mají výhodnou geografickou a dopravní polohu. Domažlice svými funkcemi ovlivňují prakticky celé území okresu. Bývalý okres Domažlice je vzhledem k ostatním okresům z hlediska vnějších vazeb poměrně kompaktní území. Nejintenzivnější interní pracovní a obslužné vazby mikroregionu jsou na okresní město Domažlice a dále pak na města Horšovský Týn, Holýšov, Staňkov a Kdyni. Nejdůležitější vnější vazby mikroregionu Domažlicko na centra vyššího řádu směřují nadregionálním koridorem směrem na Plzeň a dále pak na Prahu. Jihovýchodní část okresu má vzhledem ke své poloze vazby na okresní město Klatovy. V severní části okresu Domažlice existují zejména pracovní vazby na Bor u Tachova (Vysočany) a v severovýchodní části na Stod. Vazby na sousední Bavorsko jsou důležité především z hlediska existence výhodně placených pracovních příležitostí.

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Střed, 2000.

Následující tabulka sleduje vyjížďku pracujících za prací a žáků do škol a učilišť podle jednotlivých obcí řešeného území. Přirozené je velké procento vyjíždějících za prací a do škol z malých obcí, směřujících do větších měst v regionu.

Dojížďka za prací a do škol v Plzeňském kraji (na základě výsledků SLDB 2001) za rok 2004								
Kraj, okres, obec	**Vyjížďka z obce za prací**						**Vyjížďka z obce do škol**	
	vyjíždějící do zaměstnaní		**v % ze zaměst-naných celkem**	**vyjíždějící denně**	**hlavní směr denní vyjížďky**		**vyjíždějící žáci, studenti a učni**	**v % ze žáků, studentů a učňů celkem**
	celkem	**z toho ženy**			**Obec**	**počet**		
Kraj celkem	**103 367**	**41 372**	**39,1**	**88 213**	**X**	**x**	**34 328**	**37,1**
V tom okres:								
Domažlice	**14 770**	**6 125**	**50,5**	**12 762**	**X**	**x**	**5 041**	**50,6**
Klatovy	16 632	6 436	40,6	13 630	X	x	6 721	44,0
Plzeň-město	8 565	2 772	10,8	6 032	X	x	1 817	6,8
Plzeň-jih	19 759	8 167	60,9	17 703	X	x	6 270	56,4
Plzeň-sever	21 548	9 011	60,6	19 263	X	x	6 505	53,0
Rokycany	11 630	4 556	54,0	10 106	X	x	3 755	49,5
Tachov	10 463	4 305	41,8	8 717	X	x	4 219	44,5
	Obce řešeného území							
Blížejov	353	151	68,3	320	Domažlice	128	81	47,6
Bukovec	31	13	77,5	26	Puclice	5	7	100,0
Čečovice	21	9	84,0	17	Holýšov	8	14	100,0
Čermná	80	35	80,0	71	Staňkov	16	30	96,8
Černovice	33	14	46,5	30	Horš.Týn, Holýšov	6	22	100,0
Hlohová	87	35	79,8	76	Staňkov	25	31	81,6
Hlohovčice	77	36	80,2	74	Srbice	17	25	100,0
Holýšov	**938**	**401**	**40,4**	**793**	**Plzeň**	**156**	**246**	**31,0**
Horní Kamenice	78	34	86,7	72	Holýšov	39	24	85,7
Horšovský Týn	**976**	**375**	**38,2**	**829**	**Domažlice**	**378**	**230**	**27,9**
Křenovy	60	27	89,6	56	Horšovský Týn	19	24	88,9
Kvíčovice	142	62	78,5	138	Holýšov	62	69	100,0
Meclov	293	123	54,9	251	Domažlice	113	127	74,7
Mezholezy (dříve okres HT)	51	22	65,4	44	Horšovský Týn	13	25	96,2
Mířkov	101	42	67,3	88	Horšovský Týn	55	43	69,4

Močerady	29	11	74,4	25	Domažlice, Osvračín	6	11	100,0
Neuměř	43	15	86,0	40	Holýšov	17	15	88,2
Osvračín	198	80	71,7	165	Domažlice	71	58	64,4
Poděvousy	100	39	85,5	89	Staňkov	22	42	97,7
Puclice	77	36	54,2	69	Holýšov	18	37	94,9
Semněvice	45	20	64,3	38	Horšovský Týn	15	18	81,8
Srby	151	74	75,5	138	Horšovský Týn	46	49	100,0
Staňkov	**869**	**363**	**56,8**	**776**	**Holýšov**	**182**	**208**	**44,3**
Štichov	33	12	86,8	33	Holýšov	15	18	100,0
Velký Malahov	78	30	71,6	65	Horšovský Týn	19	43	93,5
Vidice	78	34	83,0	64	Horšovský Týn	38	27	100,0
Všekary	25	5	69,4	23			9	100

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

Svazky obcí

Na území správního obvodu obce Horšovský Týn a v řešeném území Holýšovska se nachází dva dobrovolné svazky obcí, jedná se o **Svazek českých měst a obcí v česko-bavorském pohraničí Domažlicko** (Babylon, Blížejov, Bělá nad Radbuzou, Čermná, Česká Kubice, Domažlice, Draženov, Hlohovčice, Holýšov, Horšovský Týn, Hostouň, Chodov, Chrastavce, Kanice, Koloveč, Luženičky, Milavče, Mířkov, Močerady, Mrákov, Mutěnín, Nemanice, Nevolice, Osvračín, Pec, Poběžovice, Poděvousy, Postřekov, Puclice, Rybník, Srbice, Srby, Staňkov, Stráž, Trhanov, Újezd u Domažlic, Zahořany) a **Mikroregion Radbuza** (Bělá nad Radbuzou, Dnešice, Dobřany, Holýšov, Horšovský Týn, Honezovice, Hradec, Chlumčany, Chotěšov, Kotovice, Líně, Lisov, Líšina, Lochousice, Nová Ves, Přestavlky, Poběžovice, Stod, Střelice, Štichov, Ves Touškov, Vstiš, Zbůch, Zemětice a Merklín a Kvíčovice jako přidružené obce).

Obce v rámci svazků na řešeném území spolupracují na rozvoji regionu v různých oblastech. Obsah strategických dokumentů (Strategie rozvoje mikroregionu Střed, 2000 a Plán rozvoje Mikroregionu Radbuza, 1999) však naznačuje, že rozvoj sociálních služeb dosud nepatřil mezi priority svazků. KPSS by tuto situaci mohlo pomoci změnit.

Mikroregion Domažlicko (dříve Střed), respektive okres Domažlice, je lokalizován ve zvlněné pahorkatině s průměrnou výškou okolo 450 m nad mořem. Nejvýznamnějším vodním tokem sledovaného území je řeka Radbuza, patřící k povodí Berounky a pramenící u osady Závist v Českém lese. Významným přítokem, který posiluje Radbuzu v jejím horním toku a ústí do ní u Horšovského Týna, je Trhanovský potok. Dalším silnějším přítokem Radbuzy je říčka Zubřina, pramenící v Čerchovské části Českého lesa se soutokem u Staňkova.

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

3 Obyvatelstvo Horšovskotýnska

3.1 Počet obyvatel a jeho vývoj

Osídlení řešeného území bylo a je ovlivňováno třemi hlavními faktory – geomorfologickými poměry, polohou v širším kontextu osídlení včetně dopravních vztahů z ní plynoucích a vysokou zaměstnaností v zemědělství a lesnictví. Provedená analýza vývoje osídlení za období 1970 až 1990 zřetelně prokazuje, že obecně bylo a dosud je tempo růstu sídla přímo úměrné jeho velikosti. Tendence ke koncentraci populace do větších sídel byla dlouhodobě dominantním rysem vývoje osídlení.

Centralizace osídlení je vázána především k výrobním aktivitám do prostoru Holýšova – Horšovského Týna a zvláště okresního města Domažlic. Při hranicích s okresy Tachov i

Klatovy je osídlení velmi řídké s výraznou orientací na zemědělství. Ve větší části Domažlicka se poměrně rovnoměrně vyskytují méně významná menší sídla bez výraznějších specifických funkcí a rozvojových předpokladů. Příhraniční území je stále ještě výrazně poznamenáno vysídlením a čtyřicetiletým uzavřením širokého hraničního pásma.

Po roce 1990 došlo k absolutnímu poklesu obyvatelstva, byť jen o 229 osob (0,66 %). Zarážející je pokles počtu obyvatel ve dvou do té doby nejlépe se rozvíjejících měst – Domažlic a Holýšova. I když vezmeme v úvahu růst Horšovského Týna a Poběžovic – celkem o 106 osob – můžeme konstatovat, že růst se v tomto období přesunul do venkovských sídel. Příčinou je pravděpodobně takřka zastavení výstavby bytových domů. V Holýšově došlo v letech 1990 až 1998 k poklesu počtu obyvatel, což souviselo se zrušením poměrně velké posádky v tomto městě.

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Střed, 2000.

Vývoj počtu obyvatel ve správních obvodech Plzeňského kraje v letech 1991 - 2003							
	Živě narození*)	Zemřelí*)	Přirozený přírůstek*)	Přírůstek stěhováním*)	Celkový přírůstek*)	Přírůstek obyvatel v období 1991 - 2003	
						přirozenou měnou	migrací
Kraj celkem v tom správní obvody:	**9,4**	**11,5**	**-2,1**	**1**	**-1,1**	**-15 118**	**7 286**
Blovice	9	12,4	-3,4	4,4	1	-472	613
Domažlice	10	11	-1	0,9	-0,1	-527	477
Horažďovice	9,2	12,2	-3	-0,3	-3,3	-488	-42
Horšovský Týn	**9,3**	**11,2**	**-1,9**	**0,8**	**-1,1**	**-341**	**147**
Klatovy	9,5	12,2	-2,6	1,5	-1,1	-1 716	974
Kralovice	9,6	12,1	-2,4	0,9	-1,5	-697	262
Nepomuk	8,9	15,5	-6,6	2,9	-3,7	-963	420
Nýřany	10	11,5	-1,5	4,8	3,2	-925	2 887
Plzeň	8,7	11,1	-2,3	-0,8	-3,2	-5 616	-1 960
Přeštice	9,7	12,4	-2,7	3	0,3	-706	784
Rokycany	9,3	12,9	-3,6	2,4	-1,2	-2 117	1 404
Stod	10,2	12,1	-1,9	3	1,1	-521	825
Stříbro	10,8	9,9	0,9	-1,2	-0,3	190	-263
Sušice	9,4	12,7	-3,3	0,3	-3	-1 101	96
Tachov	11	9	2	1,5	3,4	882	662

*) průměrná roční hodnota ukazatele za sledované období připadající na 1 000 obyvatel středního stavu
Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

Na základě následující tabulky si můžeme vytvořit rámcovou představu o hypotetickém vývoji základní trojiční věkové struktury populace v Plzeňském kraji. Ta by, dle uvedených údajů, měla zachovat tendence vývoje let 1991 – 2004, ba ještě zaznamenat další snižování podílu osob ve věku do 14 let a to provázející zvyšování podílu obyvatel ve věku 65 a více let.

Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2050

	Skutečný stav	Projekce bez započtení migrace				
	2004	2005	2010	2020	2030	2050
Celkem	**549 618**	**545 385**	**538 606**	**519 166**	**490 646**	**421 550**
v tom ve věku:						
0-14 let	80 199	77 962	72 607	69 430	60 388	51 435
15-64	389 337	387 161	377 965	337 060	310 892	230 210
65+	80 082	80 262	88 034	112 676	119 366	139 905
z toho ženy	**280 463**	**278 109**	**274 506**	**264 773**	**250 817**	**215 519**
v tom ve věku:						
0-14 let	39 075	37 959	35 421	33 795	29 392	25 035
15-64	193 413	192 353	187 610	167 067	153 946	113 500
65+	47 975	47 797	51 475	63 911	67 479	76 984

Vidíme, jak by se dle projekce měl postupně měnit poměr osob do 14 a 65 a více let v podstatný neprospěch prvých jmenovaných.

Jestliže byl tento poměr k roku 2004 prakticky vyrovnaný, pak lze na základě projekce do roku 2050 očekávat nenápadné ale trvalé snižování podílu osob do 14 let (na 12,2 %), který by měl být roku 2050 takřka třikrát nižší než podíl osob ve věku 65 let a více (33,2 %).

Znatelný bude zřejmě rovněž postupný přesun osob ze skupiny 15 – 64 let do skupiny seniorů, který jsme mohli již zaznamenat na vývoji za časovou řadu 1991 – 2004. Tento vývoj (bez zmiňovaného zahrnutí migrace) by mohl roku 2050 znamenat snížení podílu obyvatelstva v produktivním věku takřka na 50% z úhrnu a nárůst osob důchodového věku na třetinu celkového počtu populace.

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

3.2 Obyvatelstvo podle věku a pohlaví

Domažlický okres se počtem 58 844 obyvatel (stav k 1. 3. 2001) řadí na třetí místo s nejnižším počtem obyvatel (po okresech Rokycany a Tachov) v Plzeňském kraji. V porovnání s minulým sčítáním se zvýšil počet obyvatel o 115, klesala úmrtnost i porodnost, snížil se počet přistěhovalých a vystěhovalých.

V průběhu uplynulých deseti let klesala porodnost (počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu) z 12,7 v roce 1991 na 8,7 v roce 2001. Snížená porodnost se projevila nepříznivě v růstu stárnoucí populace. Počet dětí ve věkové skupině 0-14 let se v absolutní míře snížil o 22,0 %. Důkazem růstu stárnoucí populace se stal rostoucí index stáří a průměrný věk obyvatel. Index stáří vzrostl z 83,6 v roce 1991 na 108,4 v roce 2001. (Index stáří vyjadřuje podíl osob III. generace prarodičovské (60 a více let) a I. generace dětské (0-14 let)). Průměrný věk se zvýšil z 36,1 v roce 1991 na 38,4 v roce 2001.

V roce 2001 se počet zemřelých v porovnání s rokem 1991 snížil o 21,3 %. V časové řadě let 1991 až 2001 se úmrtnost (počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu) snížila z 12,9 v roce 1991 na 10,1 v roce 2001. Z hlediska dlouhodobého vývoje přispívá ke snižování počtu zemřelých mj. lepší lékařská péče a zlepšování podmínek životního prostředí.

Počet obyvatel podle věkových skupin na Horšovskotýnsku a Holýšovsku k 31. 12. 2004				
Horšovskotýnsko	**Věková skupina**	**Muži**	**Ženy**	**Celkem**
Blížejov	0-14	88	74	162
	15-64	407	355	762
	65 a více	50	92	142
Čermná	0-14	17	11	28
	15-64	79	75	154
	65 a více	18	24	42
Hlohová	0-14	20	20	40
	15-64	91	77	168
	65 a více	17	27	44
Hlohovčice	0-14	12	9	21
	15-64	73	68	141
	65 a více	10	22	32
Horšovský Týn	0-14	386	368	754
	15-64	1 831	1 742	3 573
	65 a více	231	356	587
Křenovy	0-14	15	11	26
	15-64	55	51	106
	65 a více	8	18	26
Meclov	0-14	87	90	177
	15-64	417	368	785
	65 a více	43	64	107
Mezholezy (dříve okres HT)	0-14	13	9	22
	15-64	47	52	99
	65 a více	12	12	24
Mířkov	0-14	39	26	65
	15-64	112	116	228
	65 a více	15	20	35
Močerady	0-14	1	0	1
	15-64	25	33	58
	65 a více	5	10	15
Osvračín	0-14	51	36	87
	15-64	209	186	395
	65 a více	32	40	72
Poděvousy	0-14	23	19	42
	15-64	95	78	173
	65 a více	10	23	33
Puclice	0-14	21	27	48
	15-64	115	114	229
	65 a více	20	30	50
Semněvice	0-14	12	12	24
	15-64	57	52	109
	65 a více	13	10	23
Srby	0-14	24	28	52
	15-64	138	137	275
	65 a více	22	37	59
Staňkov	0-14	216	188	404
	15-64	1 132	1 063	2 195
	65 a více	176	276	452
Velký Malahov	0-14	21	26	47
	15-64	100	75	175
	65 a více	14	18	32
Vidice	0-14	15	13	28
	15-64	65	69	134

	65 a více	8	14	22
Holýšovsko	**Věková skupina**	**Muži**	**Žen**	**Celkem**
Bukovec	0-14	1	3	4
	15-64	28	23	51
	65 a více	6	12	18
Čečovice	0-14	6	6	12
	15-64	24	31	55
	65 a více	4	2	6
Černovice	0-14	13	9	22
	15-64	57	46	103
	65 a více	31	49	80
Holýšov	0-14	404	401	805
	15-64	1 682	1 675	3 357
	65 a více	189	319	508
Horní Kamenice	0-14	12	7	19
	15-64	68	63	131
	65 a více	17	29	46
Kvíčovice	0-14	21	23	44
	15-64	132	114	246
	65 a více	15	26	41
Neuměř	0-14	9	8	17
	15-64	46	35	81
	65 a více	11	16	27
Štichov	0-14	2	3	5
	15-64	28	28	56
	65 a více	8	11	19
Všekary	0-14	9	4	13
	15-64	25	26	51
	65 a více	7	9	16

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

Následující tabulky zachycují strukturu obyvatelstva podle věku v Plzeňském kraji, jeho správních obvodech i jednotlivých obcích řešeného území. Index stáří oproti roku 1991 markantně vzrostl, lze to ale považovat za obecný trend vývoje společnosti. V porovnání s ostatními správními obvody kraje je Horšovskotýnsko na šestém místě s nejnižším indexem stáří v kraji.

Struktura obyvatelstva a index stáří v Plzeňském kraji podle věku (v %)										
	0 - 14		15 - 64		65 +		Index stáří [1)]		Počet obyvatel	Průměrný věk 2003
	1991	2003	1991	2003	1991	2003	1991	2003		
Kraj celkem v tom správní obvody:	**20,4**	**14,9**	**66,6**	**70,7**	**13,0**	**14,4**	**63,4**	**96,9**	**550 113**	**40,0**
Blovice	19,6	15,2	64,9	68,9	15,5	15,9	79,4	104,2	11 022	40,3
Domažlice	21,3	15,8	66,2	70,9	12,5	13,2	58,4	83,8	39 228	39,0
Horažďovice	19,8	15,3	65,2	68,8	15,0	15,9	75,7	103,6	12 240	40,4
Horšovský Týn	**20,7**	**15,2**	**66,3**	**71,6**	**13,1**	**13,3**	**63,3**	**87,5**	**13 495**	**39,4**
Klatovy	20,8	15,2	65,6	71,0	13,6	13,9	65,2	91,6	50 268	39,5
Kralovice	21,2	15,7	65,6	70,5	13,2	13,9	62,4	88,5	21 896	39,4
Nepomuk	18,9	14,7	63,3	68,5	17,8	16,7	94,4	113,5	11 229	41,0
Nýřany	20,7	16,0	66,5	70,6	12,8	13,4	61,9	83,3	48 014	39,0
Plzeň	19,7	13,4	67,7	71,0	12,6	15,6	64,0	116,2	179 330	41,1
Přeštice	19,2	15,8	66,0	69,7	14,8	14,5	77,4	92,3	20 032	39,8
Rokycany	20,0	14,8	65,7	69,5	14,2	15,7	71,1	105,8	45 576	40,4
Stod	20,1	15,9	67,0	71,1	12,8	13,1	63,8	82,5	21 241	39,2

Stříbro	23,7	16,8	66,4	71,9	9,9	11,3	41,9	66,9	16 631	37,6
Sušice	19,9	14,6	65,2	69,2	14,9	16,2	74,8	110,8	24 969	40,7
Tachov	23,3	16,8	68,3	72,7	8,4	10,5	35,9	62,3	34 942	37,3

[1)] počet obyvatel ve věku 65 a více let připadajících na 100 dětí ve věku 0 - 14 let
Pozn.: data se vztahují k 3. 3. 1991 (SLDB) a k 31. 12. 2003
Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz

Obyvatelstvo podle pohlaví, věkových skupin a podle obcí (k 31. 12. 2004)									
	Obyvatelstvo		Věková skupina						Průměrný věk
	celkem	z toho ženy	obyvatelstvo celkem			z toho ženy			
			0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj.	0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj.	
Okres celkem	58 844	29 770	9 704	38 622	10 518	4 742	18 805	6 223	38,4
Obce řešeného území	**19 268**	**9 700**	**3 106**	**12 716**	**3 446**	**1 503**	**6 146**	**2 051**	**40,6**
Bližejov	1 036	505	144	680	212	64	313	128	40,3
Bukovec	84	44	5	52	27	3	26	15	47,7
Čečovice	68	37	12	44	12	7	26	4	38,1
Čermná	220	114	34	129	57	14	64	36	42,1
Černovice	205	102	23	102	80	10	43	49	50,1
Hlohová	244	122	42	144	58	20	69	33	40,8
Hlohovčice	192	97	21	131	40	7	66	24	41,4
Holýšov	4 581	2 338	848	3 041	692	423	1 491	424	36,7
Horní Kamenice	203	101	23	120	60	8	59	34	44,3
Horšovský Týn	4 938	2 498	799	3 363	776	389	1 656	453	37,7
Křenovy	150	75	24	92	34	7	45	23	40,2
Kvíčovice	335	169	47	238	50	28	109	32	37,3
Meclov	1 009	498	169	697	143	88	323	87	37,0
Mezohlezy (okr. HT)	161	83	31	102	28	17	51	15	36,7
Mířkov	316	154	64	200	52	28	95	31	36,0
Močerady	80	46	6	53	21	3	28	15	46,6
Neuměř	131	64	20	74	37	9	34	21	43,7
Osvračím	530	253	90	342	98	42	155	56	38,2
Poděvousy	258	127	50	154	54	22	71	34	38,9
Puclice	302	153	37	188	77	20	88	45	42,7
Semněvice	153	75	23	97	33	11	46	18	38,8
Srby	390	208	63	254	73	37	127	44	39,1
Staňkov	3 066	1 533	420	2 029	617	192	976	365	40,3
Štichov	87	43	10	54	23	5	26	12	44,5
Velký Mahalov	265	126	60	167	38	30	76	20	34,7
Vidice	182	93	30	124	28	13	62	18	37,3
Všekary	82	42	11	45	26	6	21	15	44,0

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

Pohyb obyvatelstva

V roce 1991 představovalo migrační saldo úbytek 100 osob, v roce 2001 dosáhlo přírůstek 30 osob. Kladné migrační saldo bylo ovlivněno nižším počtem vystěhovalých obyvatel.

Celkový populační přírůstek (rozdíl mezi počátečním stavem obyvatelstva daného území a koncovým stavem obyvatelstva téhož území; je tvořen součtem přirozeného a migračního přírůstku) dosáhl záporné hodnoty jak v roce 1991 (113 osob), tak v roce 2001 (55 osob).

Největší absolutní úbytek trvale bydlících obyvatel se projevil v Domažlicích (471 osob), který byl spojen s výstavbou rodinných domů v okolních obcích a s vystěhováním obyvatel Domažlic do těchto lokalit. Třetí obcí v pořadí podle největšího úbytku trvale

bydlících obyvatel (109) se stal Horšovský Týn, příčina tohoto úbytku spočívala v omezeném množství pracovních příležitostí.

Pohyb obyvatelstva v Domažlickém okrese v roce 2005								
Okres/město	Stav k 1.1.2005	Živě narození	Zemřelí	Přistě-hovalí	Vystě-hovalí	Přírůstek (úbytek)		Stav k 31.12.2005
						migrační	celkový	
Domažlice	58 968	595	659	771	599	172	108	59 076
Bělá nad Radbuzou	1 822	17	14	50	49	1	4	1 826
Domažlice	10 812	99	124	281	260	21	-4	10 808
Holýšov	**4 670**	**41**	**40**	**143**	**104**	**39**	**40**	**4 710**
Horšovský Týn	**4 914**	**46**	**64**	**116**	**135**	**-19**	**-37**	**4 877**
Kdyně	5 099	64	56	153	129	24	32	5 131
Poběžovice	1 694	14	17	26	30	-4	-7	1 687
Staňkov	**3 051**	**37**	**31**	**81**	**57**	**24**	**30**	**3 081**

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

3.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Údaje o vzdělanostní struktuře obyvatelstva jsou zjišťovány jen při sčítání lidu. Následující tabulky zachycují rozdělení obyvatel starších 15 let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v kraji a jeho správních obvodech i v jednotlivých obcích řešeného území.

Ve srovnání s údaji za celý Plzeňský kraj má horšovskotýnský správní obvod více obyvatel s nejvyšším ukončeným základním vzděláním (27,1 % oproti 23,4 %) a vyučených bez maturity (45,5 % oproti 39,4 %). Méně je obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním s maturitou (20,0 % oproti 25 %), obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním vyšším odborným (2,1 % ku 3,1 %) a vysokoškolským (4,0 % ku 7,8 %).

Obyvatelstvo Plzeňského kraje a jeho správních obvodů starší 15 let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (v %)						
	2001					
	základní a neukončené, včetně bez vzdělání	vyučení a střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	vyšší odborné a nástavbové	vysokoškolské včetně vědecké přípravy	nezjištěno
Kraj celkem v tom správní obvody:	**23,4**	**39,4**	**25,0**	**3,1**	**7,8**	**1,3**
Blovice	26,0	43,9	21,2	2,6	5,5	0,9
Domažlice	**24,3**	**40,6**	**24,9**	**2,6**	**6,0**	**1,6**
- řešené území	**23,4**	**39,7**	**25,4**	**2,6**	**6,4**	**1,5**
Horažďovice	26,7	42,9	22,7	2,5	4,7	0,6
Horšovský Týn	27,1	45,5	20,0	2,1	4,0	1,3
Klatovy	23,6	39,3	25,9	2,8	7,3	1,1
Kralovice	25,5	43,8	22,4	2,5	5,0	0,9
Nepomuk	28,5	43,4	20,0	1,9	3,9	2,3
Nýřany	27,3	43,8	20,7	2,0	5,0	1,1
Plzeň	18,2	34,8	29,1	4,2	12,1	1,6
Přeštice	23,2	44,6	23,7	2,5	5,4	0,6
Rokycany	23,3	41,8	24,7	2,9	6,3	0,9
Stod	28,1	43,5	20,5	2,5	4,2	1,2
Stříbro	32,3	37,9	20,8	2,2	5,0	1,8

Sušice	26,7	40,3	23,0	2,8	6,2	1,0
Tachov	29,4	39,8	21,7	2,5	5,0	1,6

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz

Obyvatelstvo patnáctileté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání a podle obcí (SLDB 2001)

	Celkem	v tom nejvyšší ukončené vzdělání						
		základní a neukončené	vyučení a střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	vyšší odborné a nástavbové	vysokoškolské vč. vědecké přípravy	bez vzdělání	nezjištěno
Blížejov	892	255	404	175	15	26	5	12
Bukovec	79	36	29	11	1	2	-	-
Čečovice	56	26	26	2	-	-	-	2
Čermná	186	41	96	41	2	2	1	3
Černovice	182	82	68	17	2	1	-	12
Hlohová	202	60	96	30	2	10	-	4
Hlohovčice	171	40	75	50	5	1	-	-
Holýšov	**3 733**	**859**	**1 669**	**883**	**89**	**172**	**17**	**44**
Horní Kamenice	180	52	85	33	1	5	-	4
Horšovský Týn	**4 139**	**1 085**	**1 833**	**850**	**102**	**198**	**17**	**54**
Křenovy	126	30	57	33	1	5	-	-
Kvíčovice	288	83	134	57	5	7	1	1
Meclov	840	241	410	146	7	14	10	12
Mezohlezy (dř. okr. HT)	130	50	53	21	1	2	2	1
Míškov	252	90	110	29	5	3	2	13
Močerady	74	25	29	14	1	2	1	2
Neuměř	111	34	49	21	-	2	2	3
Osvračín	440	103	227	83	13	13	-	1
Poděvousy	208	65	88	31	3	9	4	8
Postřekov	952	235	403	234	21	48	1	10
Puclice	265	92	137	29	3	3	1	-
Semněvice	130	55	57	13	2	1	-	2
Srby	327	86	168	51	2	11	1	8
Staňkov	**2 646**	**579**	**1 183**	**640**	**73**	**146**	**3**	**22**
Štichov	77	28	32	16	1	-	-	-
Velký Mahalov	205	88	82	17	-	7	7	4
Vidice	152	50	72	26	2	2	-	-
Všekary	71	29	28	8	-	4	-	2

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz.

Výsledky sčítání v roce 2001 potvrdily nepřetržitý růst ve vzdělanosti obyvatel. Počet obyvatel se základním vzděláním včetně neukončeného se výrazně snížil, zatímco se počet obyvatel vyučených s maturitou, se středoškolským a vysokoškolským vzděláním zvýšil.

4 Trh práce

4.1 Ekonomická aktivita[3]

Zaměstnanost je významných činitelem v sociální oblasti. Skutečnost, zda lidé pracují, má přímý vliv na jejich sociální situaci a tím i na míru jejich závislosti na pomoci veřejných služeb.

Okres lze charakterizovat jako průmyslově zemědělský s poměrně vysokou zaměstnaností v zemědělství. Po roce 1989 došlo k velmi výraznému nárůstu sféry služeb. Jádrem průmyslu je především strojírenství, dřevozpracující průmysl a některé formy průmyslu elektrotechnického.

Jedním z nesporných negativ okresu je nízký stupeň finální produkce. Většina zaměstnavatelských subjektů je odkázána na kooperace s výrobci v SRN. Většina kooperací je směrována na automobilky v SRN. Část průmyslové produkce je ovlivněna i sezónností odbytu. Průběžně vznikají v okrese některé nové výroby. Ve výhledu lze předpokládat rozvoj organizačních složek zahraničních firem, který by měl vytvořit větší počet pracovních míst, ovšem pouze pro vysoce kvalifikované strojní profese.

Okres nemá významnější zdroje nerostných surovin. Určitý větší význam má pouze těžba živce v lokalitě Poběžovice – Meclov. Omezená je těžba kamene. Ekonomicky významná je těžba dřeva, na kterou navazuje dřevozpracující průmysl. Velkou nevýhodou okresu je nerovnoměrný stav rozvoje infrastruktury a nízká dopravní obslužnost.

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006, ÚP Domažlice 2007.

4.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost patří k nejsledovanějším ekonomickým ukazatelům. V České republice existují dva ukazatele nezaměstnanosti – jeden od Ministerstva práce a sociálních věcí, druhý z Českého statistického úřadu[4]. V médiích se převážně uvádí ta, kterou zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR na základě statistik úřadů práce (nezaměstnaní jsou ti, kteří se na úřadu práce zaregistrují). Míra nezaměstnanosti je pak podílem registrovaných nezaměstnaných na celkové pracovní síle. MPSV zjišťuje a zveřejňuje tzv. *registrovanou míru nezaměstnanosti* vycházející z ekonomicky aktivního obyvatelstva.

ČSÚ provádí každé čtvrtletí speciální šetření nazvané Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS). Na jeho základě (kromě jiného) stanovuje tzv. *obecnou míru nezaměstnanosti*, která je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných podle VŠPS na součtu těchto nezaměstnaných a zaměstnaných VŠPS. [5]

Míra nezaměstnanosti a její vývoj

Vývoj nezaměstnanosti v domažlickém okrese je charakteristický velmi nízkou mírou nezaměstnanosti v období 1990 – 1996. Počínaje rokem 1997 docházelo ke značnému nárůstu, i když míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2005 dosahovala pouze hodnoty 72,47 % míry v rámci ČR. V roce 2006 došlo v průměru ve vývoji nezaměstnanosti ve srovnání s rokem 2005 k poklesu počtu uchazečů, kteří připadají na jedno volné pracovní místo. Došlo ke zvýšení průměrného počtu evidovaných volných míst.

[3] Celé řešené území spadá pod Úřad práce Domažlice. Zdrojem následujících údajů je Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2005, ÚP Domažlice 2007, která shrnuje informace za celý domažlický okres.
[4] **Zdroj:** ČSÚ, www.czso.cz .
[5] Nezaměstnanost zjišťovaná Českým statistickým úřadem na základě tzv. Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) je u nás méně známá či frekventovaná, používá se hlavně pro mezinárodní srovnávání a je zjišťována jak v zemích EU, tak zemích kandidátských. **Zdroj:** ČSÚ, www.czso.cz .

Vycházíme-li z vývoje obyvatelstva, můžeme předpokládat, že v následujících letech bude nabídka práce v okrese mírně stoupat.

Vývoj míry nezaměstnanosti	
Rok	Koncová míra nezaměstnanosti
1999	5,77
2000	4,23
2001	4,60
2002	6,12
2003	6,76
2004	6,51
2005	6,45

Celkový počet uchazečů v jednotlivých měsících v letech 2004 a 2005		
	2004	**2005**
Leden	2275	2221
Únor	2288	2254
Březen	2210	2137
Duben	2072	1978
Květen	2092	1921
Červen	2111	1946
Červenec	2149	1992
Srpen	2176	2002
Září	2136	2018
Říjen	2055	2029
Listopad	2063	2017
Prosinec	2143	2080

V roce 2006 došlo oproti roku 2005 ke snížení koncové míry nezaměstnanosti o 326 uchazečů - tedy o 1,31 %.

4.3 Struktura nezaměstnaných

Podle skupin uchazečů

Na konci roku 2006 bylo Úřadem práce v Domažlicích evidováno celkem 1754 uchazečů o zaměstnání. Z toho bylo 58,8 % žen, 20,47 % osob se změněnou pracovní schopností (ZPS) a 6,78 % tvořili absolventi škol a mladiství.

Vývoj počtu uchazečů dle skupin				
	2005		2006	
	počet	%	počet	%
celkem	2080	100,00	1754	100,00
z toho ženy	1144	55,00	1032	58,8
osoby se ZPS	397	19,09	359	20,47
absolventi škol a mladiství	150	7,21	119	6,78

Meziroční srovnání počtu volných pracovních míst s počtem uchazečů v mikroregionech okresu v letech 2005 a 2006						
	2005			2006		
Mikroregion	VPM	Uchazeči	Uchazeči/VPM	VPM	Uchazeči	Uchazeči/VPM
Domažlicko	169	711	4,21	242	638	2,64
Holýšovsko	17	199	11,71	42	148	3,53
Horšovskotýnsko	**54**	**336**	**6,22**	**87**	**269**	**3,09**
Kdyňsko	83	322	3,88	93	285	3,06
Poběžovicko	41	251	6,12	39	201	5,15
Staňkovsko	7	236	33,71	17	184	10,82
Celkem	**371**	**2080**	**5,61**	**520**	**1754**	**3,37**

Z uvedeného plyne, že nejvyšší počet volných pracovních míst je koncentrován do regionů Domažlicko, Kdyňsko a Horšovskotýnsko, což jsou mikroregiony s rozvinutým průmyslem. Vážná je situace na Staňkovsku, kde je velmi málo pracovních příležitostí. Důvodem je zrušení keramické výroby a velmi slabá dopravní obslužnost regionu. Ve všech mikroregionech okresu kromě Poběžovicka došlo k vzestupu volných pracovních míst.

Špatná je situace v oblasti evidovaných VPM vhodných pro osoby se zdravotním postižením. Na 359 evidovaných osob se zdravotním postižením jsou hlášena pouze tři volná pracovní místa. Pro 119 absolventů je hlášeno 87 míst a pro 33 mladistvých není požadováno místo žádné.

Zvýšení počtu evidovaných VPM ukazuje na pomalé zlepšování hospodářského vývoje a mírné rozvojové tendence na území okresu.

Vývoj ukazuje, že obsazování VPM uchazeči o zaměstnání je stále ovlivněno především těmito faktory:

- lokalizací výrob s vazbou na dopravní obslužnost v okrese
- směnností, která do značné míry limituje zaměstnávání osob pečujících o děti do 15 let
- mzdovou úrovní evidovaných VPM
- zdravotním stavem uchazečů o zaměstnání.

Všechny tyto faktory spolu úzce souvisí a do značné míry ovlivňují obsazování volných míst.

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006, ÚP Domažlice 2007.

Podle kvalifikace (požadavků na vzdělání)

Z hodnocení struktury uchazečů o zaměstnání zjistíme, že je koncentrována do těchto skupin podle vzdělání.

Meziroční srovnání kvalifikační struktury uchazečů o zaměstnání v letech 2005 a 2006				
	2005		2006	
	Počet	V %	Počet	V %
bez vzdělání	9	0,43	9	0,51
základní vzdělání	704	33,85	635	36,2
střední odborné (OU + OŠ)	854	41,06	705	40,2
střední odborné s maturitou (SOU +SOŠ)	405	19,47	313	17,85
střední všeobecné	52	2,50	43	2,45
vysokoškolské	56	2,69	49	2,79
celkem	**2080**	**100,00**	**1754**	**100,00**

Struktura volných pracovních míst (VPM) dle požadavku na vzdělání v roce 2006		
Vzdělání	Počet	Podíl v %
bez vzdělání	0	0
základní vzdělání	157	30,2
střední odborné (OU + OŠ)	260	50
střední odborné s maturitou (SOU +SOŠ)	63	12,11
střední všeobecné	22	4,23
vysokoškolské	18	3,46
celkem	**520**	**100**

Jak plyne z uvedeného srovnání, je největší poptávka po řemeslné práci a práci osob nekvalifikovaných. I když počty uchazečů jsou strukturálně podobné, dochází zde k působení faktorů, které jsou uvedeny výše.

Dlouhodobě se ÚP v Domažlicích nedaří obsadit profese řemeslné, u kterých se projevuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Jsou zde ovšem také vysoké požadavky na směnnost, což ovlivňuje možnost zaměstnat ženy pečující o děti. Rovněž úroveň průměrných výdělků je nízká, což při vysoké směnnosti nevytváří motivační prostředí.

Podíl nejvýše žádaných VPM na celkovém počtu		
Vzdělání	Počet	Podíl v %
zámečník, soustružník, frézař	65	12,5
svářeči, řezači plamenem	61	11,7
kuchař, číšník	44	8,46
pomocný dělník v průmyslu	29	5,57
zprostředkovatel finančních operací, pojišťovací agent	24	4,6
mistr technik	23	4,4
prodavači	32	8,26
zedník, tesař, stavební dělník	22	4,2
řidič nákladních automobilů	19	3,6
elektromechanik	16	3,0
pokladník, krupiér	15	2,8
celkem VPM	**520**	**100 %**

Podle věku

Významným ukazatelem při hodnocení nezaměstnanosti se stává věková struktura uchazečů a délka vedení v evidenci. Jde o klíčový pohled na celou problematiku nezaměstnanosti, neboť dlouhodobá nezaměstnanost je vlastně klíčovým prvkem, který výrazně determinuje možnosti snížení míry nezaměstnanosti jako celku.

Nejpočetnější skupinou nezaměstnaných jsou lidé ve věku 50 -54 let (16,36 %), další největší skupiny tvoří uchazeči o zaměstnání ve věku 30 – 34 let (13,00 %) a uchazeči ve věku 55 – 59 let (12,49 %).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku (rok 2006)		
Věk uchazečů	Počet uchazečů	V %
do 19	98	5,59
20 – 24 let	158	9,00
25 – 29 let	173	9,86
30 – 34 let	228	13,00
35 – 39 let	156	8,89
40 – 44 let	199	11,35
45 – 49 let	198	11,29
50 – 54 let	287	16,36
55 – 59 let	219	12,49
60 a více	38	2,17
Celkem	**1754**	**100,00**

Podle délky evidence

Podle údajů o průměrné délce evidence uchazečů o zaměstnání na ÚP Domažlice v letech 2005 a 2006 lze říci, že je zde tendence k prodlužování doby nezaměstnanosti.

Délka evidence	Doba evidence uchazečů							
	celkem				ženy			
	31. 12. 2005		31. 12. 2006		31. 12. 2005		31. 12. 2006	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Do 3 měsíců	545	26,20	464	26,45	244	21,33	230	22,29
3 – 6 měsíců	385	18,51	318	18,13	212	18,53	188	18,22
6 – 9 měsíců	200	9,62	170	9,69	119	10,40	103	9,99
9 – 12 měsíců	147	7,07	121	6,90	88	7,69	68	6,56
12 – 24 měsíců	317	15,24	222	12,66	189	16,52	145	14,05
nad 24 měsíců	486	23,37	459	26,17	292	25,52	298	28,89
Celkem	**2080**	100,00	**1754**	100,00	**1144**	100,00	**1032**	100,00

Podle zdravotního stavu

Mezi dlouhodobě vedenými uchazeči převažují osoby se zdravotním postižením, ale i ti, kteří mají další zdravotní omezení.

Uchazeči o zaměstnání podle zdravotního stavu (rok 2006)	
Zdravotní stav	Počet uchazečů
Dobrý	1157
Jiné zdravotní omezení	238
OZP - zdravotně znevýhodnění	58
OZP - částečně invalidní	301
OZP - plně invalidní (§39,1b)	0
Celkem	**1754**

Z výše uvedeného vyplývá, že 66 % evidovaných uchazečů má dobrý zdravotní stav. Z celkového počtu 1754 je 597, tj. 34 %, uchazečů zdravotně postižených, nebo má jiné zdravotní omezení.

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006, ÚP Domažlice 2007.

4.4 Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti (AZP) okresu Domažlice je zaměřena, v souladu s oznámením MPSV č. 40/2005, na uchazeče rizikových skupin nezaměstnaných – mladé do 25 let a absolventy vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku, starší 50 let a dlouhodobě nezaměstnané. Vzhledem k vysoké míře nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením byla jako další priorita určena pomoc této skupině uchazečů o zaměstnání.

Úřad práce uplatňuje individuální přístup s volbou vhodného nástroje APZ nebo jejich kombinací a snaží se o obsazení déle hlášených volných pracovních míst. V průběhu roku 2006 bylo použito finančních prostředků celkově pro 299 uchazečů o zaměstnání

vedených v evidenci našeho úřadu. Rekvalifikováno bylo 187 uchazečů a 112 uchazečů bylo umístěno pomocí ostatních nástrojů APZ.

Prostředků APZ bylo využito celkem pro 299 uchazečů z rizikových skupin. Z nich bylo:

- 77 ze skupiny mladí do 25 let
- 62 ze skupiny starší nad 50 let
- 124 ze skupiny dlouhodobě nezaměstnaných
- 44 ze skupiny osob se zdravotním postižením.

Rekvalifikace

V roce 2006 byla zahájena rekvalifikace celkem pro 187 uchazečů a zájemců o zaměstnání. 14 uchazečů pokračovalo v rekvalifikaci z roku 2005. Kurzy ukončilo 186 uchazečů, z toho 175 úspěšně. Z výše uvedeného celkového počtu úspěšně rekvalifikovaných, následně 125 uchazečů a zájemců, ukončilo evidenci úřadu práce. To je 71,5 % efektivnosti při umisťování uchazečů, kteří úspěšně ukončili rekvalifikační kurzy. Na rekvalifikační kurzy bylo úřadem práce v roce 2006 vynaloženo celkem 593 560,-Kč.

Do rekvalifikačních kurzů byli zařazováni uchazeči a zájemci o zaměstnání na základě jimi podané „Žádosti o zařazení do rekvalifikace“.

Profesní rozdělení rekvalifikačních kurzů a počty jejich účastníků v roce 2006	
Název kurzu	Počet
Základy obsluhy osobního počítače	74
Kurzy zaměřené na účetnictví	21
Kuchařské a číšnické práce	17
Pečovatelka	16
Základní kurz svařování dle ČSN 050705	15
Odborné kurzy IT	14
Dělník v kovovýrobě	10
Personalista	4
Vazba a aranžování květin	3
Kurzy zaměřené na obsluhu a programování NC strojů	3
Pekařské a cukrářské práce	2
Stavební výroba	2
Administrativní pracovník	1
Technik měření emisí	1
Kurz k rozšíření řidičského oprávnění ze skupiny "B" na skupinu "C"	1
Obchodní zástupce	1
Masér pro sportovní a rekondiční masáže	1
Obsluha ruční motorové řetězové pily	1

Projekt PHARE 2003

Do projektu PHARE 2003 bylo zařazeno 17 uchazečů. Účastníci kurzu byli zařazeni do profesí dle nabídky úřadu práce a akreditovaných činností vzdělávacího zařízení. Profese vycházely převážně z potřeb trhu práce v okrese Domažlice, ze zaměření zájemců o profesi a jejich zdravotního stavu. Za pozornost stojí skutečnost, že 11 uchazečů bylo rekvalifikováno jako „pečovatelka“.

Profesní rozdělení rekvalifikací v rámci projektu PHARE 2003	
Název kurzu	Počet
Pečovatelka	11
Obsluha osobního počítače	3
Stavební výroba	2
Obsluha osobního počítače se zaměřením na administrativní práce	1

Veřejně prospěšné práce (VPP)

V roce 2006 pokračovala spolupráce především s obcemi a městy. Po předchozí dobré zkušenosti se některé ozývaly samy. Jejich příklad byl v mnoha případech vzorem i pro některé zaměstnavatele, kteří se vzájemné spolupráce obávali.

O možnostech zaměstnání při VPP se zajímali i sami uchazeči, pro které se tato možnost jeví jako jediná schůdná možnost uplatnění na trhu práce (především osoby se zdravotním omezením a osoby nad 50 let).

V roce 2006 se podařilo vytvořit 40 míst, z toho bylo celkem 24 míst na Poběžovicku, tj. v mikroregionu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

Z celkového počtu 40 míst bylo obsazeno :

- 3 místa osobami ze skupiny mladí do 25 let
- 18 míst osobami ze skupiny starší nad 50 let
- 19 míst osobami dlouhodobě nezaměstnanými
- 19 míst osobami se zdravotním postižením.

Společensky účelná pracovní místa

V roce 2006 bylo celkem vytvořeno 71 místo pro uchazeče o zaměstnání. Ve všech případech byl zaměstnavatelům poskytován příspěvek na dotaci mzdových nákladů nově přijatých zaměstnanců z důvodu efektivnosti vynaložených finančních prostředků.

Z celkového počtu bylo celkem 7 míst na Poběžovicku, tj. v mikroregionu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

Z celkového počtu 71 místo bylo obsazeno:

- 27 míst osobami ze skupiny mladí do 25 let
- 22 míst osobami ze skupiny starší nad 50 let
- 45 míst osobami ze skupiny dlouhodobě nezaměstnaných
- 12 míst osobami se zdravotním postižením.

Pro osoby, které se rozhodly zahájit samostatně výdělečnou činnost, bylo letos za pomoci příspěvku vytvořeno 1 místo. Toto místo bylo obsazeno osobou ze skupiny dlouhodobě nezaměstnaných.

Chráněné dílny a chráněná pracoviště

Úřad práce v Domažlicích plní závazky, které vyplývají z dohod o poskytnutí příspěvku na částečnou úhradu provozních nákladů chráněných pracovních dílen.

Dohody byly uzavřeny s Chráněnou dílnou v Horšovském Týně, jejímž zřizovatelem je Město Horšovský Týn, a s v.d.i. OBZOR v Plzni, kde v rámci této dohody ÚP přispívá na provoz provozovny v Domažlicích.

Celkem bylo v příspěvcích na provoz těchto dvou chráněných dílen v roce 2006 vyplaceno Kč 920 000,- a bylo tak podporováno celkem 36 zaměstnanců. Tento počet odpovídá přepočtenému stavu zaměstnanců, fyzický počet zaměstnanců činil 40.

4.5 Shrnutí problémových oblastí

Z jednotlivých skupin uchazečů se ukazují jako nejvíce problémové vzhledem k uplatnění na trhu práce v okrese následující skupiny uchazečů:

- uchazeči OZP a uchazeči se zdravotním omezením (31,00 %)
- uchazeči věkové skupiny nad 50 let (31,00 %)
- osoby pečující o dítě do 15 let (6,96 %)
- absolventi škol a mladiství (6,78 %).

Kromě těchto skupin uchazečů je možno uvést další skupinu, která se podílí nemalou měrou na nezaměstnanosti, a to z důvodu **nedostatečné dopravní obslužnosti**. Dá se říci, že i přímo souvisí s problematikou regionální nezaměstnanosti (Horšovskotýnsko, Staňkovsko a Poběžovicko). Jsou to oblasti, které zůstávají mimo zájem investorů a to především z důvodu malé dopravní obslužnosti, nízkou úrovní infrastruktury a počtem uchazečů převážně s nízkou kvalifikací.

U **osob pečující o děti** je situace komplikovaná tím, že pracovní doba stanovená zaměstnavateli není v souladu s předškolními a školními institucemi. Situace v umisťování je rovněž komplikovaná dopravou a požadovanou směnností.

U kategorie **absolventů škol** je hlavním důvodem nezaměstnanosti nechuť absolventů se zapojovat do projektů ESF a nízká motivace k práci.

Věková skupina uchazečů nad 50 let většinou s sebou nese kombinaci věku a zdravotního omezení, dále pak problematiku dopravní obslužnosti (uchazeči nevlastní ŘP a vlastní prostředek k dopravě nebo vůz používá jiný člen rodiny).

Nejpočetnější problémovou skupinu zaujímají **uchazeči se zdravotním postižením a s jiným zdravotním omezením.** Z celkového počtu uchazečů se ZP tvoří cca 85 % uchazečů ve věkové kategorii od 40 let výše. Většině z nich je odebrán plný invalidní důchod, jsou méně mobilní, s nízkou kvalifikací, nebo svoji kvalifikaci nemohou ze zdravotního hlediska vykonávat. Ze strany zaměstnavatelů není poptávka je zaměstnat. Mnohdy ÚP neuspěje ani s nabídkou nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Uchazeči jsou velmi pasivní v reakcích na nabídky projektů v rámci ESF.

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006, ÚP Domažlice 2007.

5 Kriminalita

Ve srovnání okresů v rámci Plzeňského kraje bylo v domažlickém okrese v roce 2005 evidováno 1220 trestných činů, což je v porovnání počtu trestných činů na 1000 obyvatel podobné jako v okresech Klatovy či Rokycany, méně trestných činů bylo kromě těchto okresů spácháno v okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever.

Trestné činy podle okresů v roce 2005					
Kraj, okresy	Zjištěné trestné činy celkem	z toho		Trestné činy na 1 000 obyvatel	Objasněné trestné činy
		hospodářská kriminalita	obecná kriminalita		
Plzeňský kraj	**15 138**	**1 776**	**12 277**	**27,5**	**6 648**
Domažlice	1 220	146	986	20,7	727
Klatovy	1 795	230	1 421	20,5	950
Plzeň-město	7 436	812	6 260	45,7	2 310
Plzeň-jih	1 206	145	950	17,5	621
Plzeň-sever	1 251	138	967	16,8	697
Rokycany	915	103	732	20,0	507
Tachov	1 315	202	961	25,5	836

Zdroj: ČSÚ, www.czso.cz

Řešené území spadá pod dvě obvodní oddělení Policie ČR - v Horšovském Týně a v Holýšově. V roce 2006 evidovalo oddělení v Horšovském Týně celkem 193 trestných činů a 221 přestupků.
Zdroj: statistika Obvodního oddělení Policie ČR Horšovský Týn, 2006.

Další zjištěné údaje jsou souhrnné pro celý bývalý okres Domažlice za rok 2005 – platí tedy pro OOP Domažlice, Holýšov, Horšovský Týn, Kdyně a Poběžovice:

- Celkem bylo spácháno 1220 trestných činů, z toho bylo 26 spácháno mladistvými osobami a 29 nezletilými osobami.
- Z celkového počtu spáchaných trestných činů bylo celkem 9 spácháno v oblasti drogové problematiky, všechny činy byly objasněny.
- V souvislosti s problematikou bezdomovectví nebyla evidována žádná trestná činnost.
- V souvislosti s problematikou extremismu nebyla evidována žádná trestná činnost.

Zdroj: statistika Okresního ředitelství PČR Domažlice, 2006.

6 Sociální péče

Cílem této kapitoly je nastínit aktuální situaci v oblasti sociální péče na Horšovskotýnsku a Holýšovsku s důrazem na kvantitativní údaje o sociálně potřebných obyvatelích regionu, a to tak, aby sloužila jako obecný úvod k informacím od samotných uživatelů a poskytovatelů služeb, zpracovaným pro účely komunitního plánování v Analýze potřeb uživatelů sociálních služeb a v Analýze poskytovatelů sociálních služeb.

6.1 Lidé v nepříznivé sociální situaci

Sociální péče je určena lidem v **nepříznivé sociální situaci**, což je chápáno jako *oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.*

Zdroj: zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

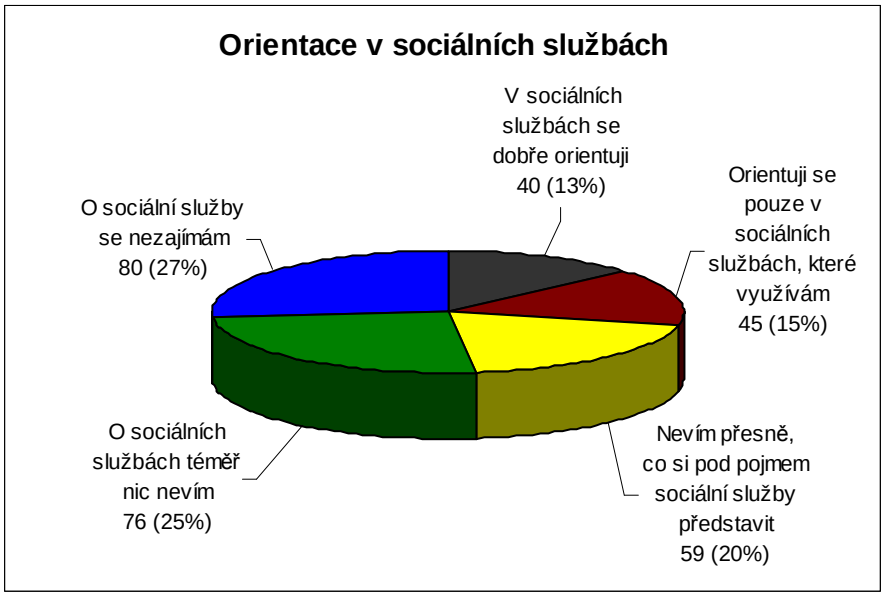
Při mapování aktuální situace na řešeném území byl kladen důraz na zjištění názorů veřejnosti na to, jaké problémy je třeba řešit prioritně, a to jednak na základě ankety s veřejností, ale také prostřednictvím průzkumů realizovaných v rámci komunitního plánování mezi zástupci obcí.

Výsledky anketního šetření s veřejností

Z výsledků ankety o potřebách veřejnosti v sociální oblasti, opět realizované v rámci projektu KPSS na Horšovskotýnsku a Holýšovsku (300 respondentů), vyplynulo, že oblastmi sociálních služeb, kterým by se měla podle veřejnosti věnovat v rámci sociální politiky na Horšovskotýnsku a Holýšovsku největší pozornost, jsou:

- **poradenství a odborná pomoc rodinám s dětmi, které se z nějakého důvodu ocitly v krizové situaci;**
- **služby v domácím prostředí zajišťující lidem individuální potřeby zdravotní a osobní péče včetně péče o vlastní děti** (osobní asistence, pečovatelská služba apod.);
- **dočasná pomoc osobám, které se starají o nemohoucího člena rodiny** (přechodné umístění nemohoucího člena rodiny v pobytovém zařízení nebo zařízení s denním provozem, zajištění pečovatelské služby apod.)
- **poradenství a odborná pomoc pro osobu neschopnou vyřešit vlastními silami akutní krizi v osobních vztazích, bydlení, zaměstnání apod**.

Je třeba uvést, že pouze 5 % respondentů ankety byli uživatelé sociálních služeb. Uživatelé se většinou v sociálních službách orientují, přinejmenším v těch, které sami využívají a nebo vědí, kde najít informace o sociálních službách. Jinak se ale celkem čtvrtina dotázaných (27 %) o oblast sociálních služeb nezajímá. Další čtvrtina o sociálních službách skoro nic neví (25 %) a další pětina neví, co přesně si pod pojmem „sociální služby“ představit (20 %).

Výsledky dotazníkového šetření se starosty obcí

V dotazníkovém šetření, provedeném v únoru 2007 ve 27 obcích řešeného území (údaje získány ve 23 obcích), **uváděli starostové obcí nejčastěji jako hlavní problém nedostatek péče o seniory, a to ve smyslu nedostatečné kapacity domovů pro seniory, domů s pečovatelskou službou, terénní pečovatelské služby, rozvozu obědů či dopravy k lékaři (uvedlo 5 zástupců obcí),** ale např. i ve smyslu absence prodejny se základními potravinami (uvedli 2 zástupci obcí). Dalšími problémy jsou podle starostů **nedořešená bezbariérovost** a **chybějící chráněná dílna**, což poukazuje na potíže zdravotně postižených občanů (2 zástupci) a dále **chybějící „sociální bydlení"** (1 zástupce) či **obecně nedostatek financí na sociální služby** (1 zástupce).

Z dalších údajů, které nám starostové 23 obcí řešeného území poskytli, jsou významné **údaje o výskytu konkrétních kategorií obyvatel ohrožených sociálním vyloučením**. Nejvíce se v obcích účastnících se dotazníkového šetření vyskytují senioři (ve všech 23 obcích), dále osoby s tělesným postižením (v 17 obcích) a sociálně slabé rodiny s dětmi (ve 13 obcích), nezanedbatelný je i výskyt pachatelů trestné činnosti (v 11 obcích) - dále viz tabulka. Přestože všechny tyto údaje vyplývají z názorů zástupců obcí a nelze je tedy považovat za absolutní, je možné z nich částečně odvodit žádoucí zaměření sociálních služeb v regionu.

Cílová skupina	Počet obcí, kde se cílové skupiny vyskytují
Senioři	23
Osoby s tělesným postižením	17
Sociálně slabé rodiny s dětmi	13
Pachatelé trestné činnosti	11
Osoby s mentálním postižením	8
Osoby s duševním onemocněním	8
Osoby s kombinovaným postižením	5
Děti a mládež ohrožené delikvencí	5
Lidé ohrožení závislostí	5
Lidé v přechodné psychické nebo sociální krizi	4
Osoby propuštěné ze zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy po dosažení zletilosti	3
Oběti násilí, včetně domácího násilí	3
Osoby bez přístřeší	3

Lidé ze sociálně vyloučených lokalit	2
Mladí lidé po návratu z dětského domova	2
Jiné skupiny lidí ohrožených sociálním vyloučením	1

Zdroj: dotazníkové šetření v obcích provedené v rámci projektu KPSS na Horšovskotýnsku a Holýšovsku v únoru 2007.
Pozn.: Formulář je přílohou Analýzy zdrojů systému sociálních služeb na Horšovskotýnsku a Holýšovsku.

6.2 Sociální dávky

Pro přesné zmapování celého spektra sociální potřebnosti obyvatel určitého území (jinými slovy počtu osob v nepříznivé sociální situaci a rozsahu péče jim věnované) by bylo třeba si všímat nejen údajů o veřejně poskytovaných službách, ale dopátrat se také údajů o péči v rámci rodiny nebo sousedské výpomoci. Z informací o veřejně poskytované péči lze proto získat pouze hrubý nástin objemu sociální potřebnosti obyvatel regionu.

Příspěvek na péči (stav k 31. 5. 2007)

O potřebnosti sociálních služeb v oblasti péče o osoby v nepříznivé sociální situaci z důvodu zdravotního stavu lze nejlépe usuzovat podle evidence příspěvků na péči. Příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách náleží osobám, které jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiné osoby.
Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. stanovuje, kdo má nárok na příspěvek na péči a postup jeho získání. Podle stupně závislosti se liší výše příspěvku. Příspěvek slouží především k zajištění sociální péče příjemci příspěvku, jak již pomocí sociální služby nebo rodinným příslušníkem.

K 31. 5. 2007 bylo evidováno v SO ORP Horšovský Týn celkem 213 vyplácených příspěvků na péči (z cca 240 žádostí). 89 osob pobíralo příspěvek na péči I. stupně, 77 osob II. stupně, 32 osob III. stupně (z toho 10 do 18 let) a 15 IV. stupně (z toho 2 do 18 let). 183 příspěvků je využíváno k úhradě péče ze strany osoby blízké nebo jiné, 25 osob využívá kombinace péče osoby blízké nebo jiné a sociálních služeb a 5 osob využívá příspěvek k úhradě pobytové sociální služby – domova pro seniory v Černovicích.

V Horšovském Týně využívá pečovatelskou službu celkem 78 občanů, z nich má přiznáno celkem 16 příspěvek na péči (1. stupeň - 7, 2. st. - 6, 3. st. - 1, 4. st. - 2). Ve Staňkově je zavedená pečovatelská služba celkem u 48 žadatelů, 8 z nich má přiznaný příspěvek na péči (1. stupeň - 5, 2. st. - 3, 3. st.- 0, 4. st. - 0).

celkový počet vyplácených příspěvků	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň	
	do 18 let	nad 18 let	do 18 let	nad 18 let	do 18 let	nad 18 let	do 18 let	nad 18 let
213	-	89	-	77	10	22	2	13

I.stupeň			II.stupeň			III.stupeň			IV.stupeň		
ZSS	OBJ	KOM	ZSS	OBJ	KOM	ZSS	OBJ	KOM	ZSS	OBJ	KOM
0	77	12	0	68	9	2	28	2	3	10	2

OBJ - osoba blízká nebo jiná

ZSS - zařízení sociálních služeb

KOM - kombinace obou výše uvedených způsobů

Zdroj: evidence OSV MěÚ Horšovský Týn
[1] Údaje jsou za Horšovskotýnsko a Staňkovsko. Údaje za Holýšovsko eviduje obecní úřad s rozšířenou působností Stod.

Dávky sociální péče

Jednou z forem veřejně poskytované materiální pomoci osobám v nepříznivé sociální situaci je systém sociálních dávek (dávky sociální péče a státní sociální podpory). *„Jednorázové nebo opakující se (peněžité nebo věcné) dávky určené k zabezpečení základních životních potřeb jsou poskytovány v případě, že čisté peněžní příjmy občana, resp. domácnosti (společně posuzovaných osob) nedosahují životního minima a není možné je zvýšit vzhledem k věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním.“*

Zdroj: typologie sociálních služeb podle MPSV, www.mpsv.cz

Na řešeném území poskytují dávky sociální péče 3 městské úřady – v Horšovském Týně, ve Staňkově a v Holýšově.

Přehled vyplacených dávek sociální péče pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené

Dávky pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené a další občany neposuzované společně s nezaopatřenými dětmi – OSV MěÚ Horšovský Týn				
		Počet poskytnutých dávek za sled. čtvrtletí	**Počet příjemců dávek za sled. čtvrtletí**	**z toho nezaopatřené děti**
Příspěvek při péči o osobu blízkou[1]		3	1	0
Jednorázový peněžitý příspěvek podmíněný zdravotním stavem celkem[2]		260	257	6
z toho	příspěvek na zakoupení motorového vozidla	0	0	0
	příspěvek na celkovou opravu motorového vozidla	0	0	0
	příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla[3]	0	0	0
	příspěvek na provoz motorového vozidla[4]	251	248	6
	příspěvek na úpravu bytu	1	1	0
	příspěvek na individuální dopravu	4	4	0
	příspěvek na opatření zvláštních pomůcek	4	4	0
	příspěvek nevidomým na opatření vodícího psa	0	0	0
Opakující se peněžité dávky podmíněné zdravotním stavem celkem[1]		36	24	0
z toho	příspěvek na zvýšené náklady	36	24	0
	příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu	0	0	0
	příspěvek na úhradu za užívání garáže	0	0	0
	příspěvek nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa	0	0	0

Zdroj: evidence OSV MěÚ Horšovský Týn, 1. čtvrtletí roku 2007.

[1] Údaje jsou pouze za SO POU Horšovský Týn (obec II. typu). Pověřené obecní úřady ve Staňkově a Holýšově je evidují zvlášť.

[2] Údaje jsou za SO ORP Horšovský Týn (tedy i za Staňkovsko), údaje za Holýšovsko eviduje obecní úřad s rozšířenou působností Stod.

[3] Počet poskytnutých dávek i příjemců dávek u příspěvku na provoz motorového vozidla je v ostatních obdobích roku řádově nižší.

[4] Ve zbylých čtvrtletích roku je počet poskytnutých dávek i počet příjemců řádově nižší – např. 4. čtvrtletí 2006: 20 poskytnutých dávek, 19 příjemců, protože lidé o tuto dávku žádají zpravidla na počátku roku.

Dávky pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené a další občany neposuzované společně s nezaopatřenými dětmi – OSV MěÚ Staňkov				
		Počet poskytnutých dávek za sled. čtvrtletí	**Počet příjemců dávek za sled. čtvrtletí**	**z toho nezaopatřené děti**
Příspěvek při péči o osobu blízkou		2	1	0
Opakující se peněžité dávky podmíněné zdravotním stavem celkem		27	10	0
z toho	příspěvek na zvýšené náklady	27	10	0
	příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu	0	0	0
	příspěvek na úhradu za užívání garáže	0	0	0
	příspěvek nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa	0	0	0

Zdroj: evidence OSV MěÚ Staňkov, 1. čtvrtletí roku 2007

Dávky pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené a další občany neposuzované společně s nezaopatřenými dětmi – OSV MěÚ Holýšov				
		Počet poskytnutých dávek za sled. čtvrtletí	**Počet příjemců dávek za sled. čtvrtletí**	**z toho nezaopatřené děti**
Příspěvek při péči o osobu blízkou		1	1	0
Opakující se peněžité dávky podmíněné zdravotním stavem celkem		93	32	2
z toho	příspěvek na zvýšené náklady	89	31	2
	příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu	4	1	0
	příspěvek na úhradu za užívání garáže	0	0	0
	příspěvek nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa	0	0	0

Zdroj: evidence OSV MěÚ Holýšov, 1. čtvrtletí roku 2007

Příspěvky hmotné nouze

Za pověřený úřad Horšovský Týn (jen Horšovskotýnsko) k 31. 5. 2007 pobíralo příspěvek na živobytí 18 rodin s dětmi a 23 jednotlivců - bezdětných, doplatek na bydlení pobíraly 3 rodiny s dětmi a 2 žadatelé bezdětní.

Dávky důchodové

Seniorům v penzi a lidem s určitou mírou zdravotního postižení jsou skrze správu sociálního zabezpečení vypláceny dávky důchodové. Jedná se o důchody starobní, invalidní plné a invalidní částečné. Tyto je dále možné kombinovat s důchody vdovskými či vdoveckými. V červnu 2006 bylo v celém bývalém okrese Domažlice vyplaceno celkem 7352 starobních důchodů, z toho 4115 náleželo ženám. V tomtéž měsíci bylo vyplaceno celkem 1851 invalidních důchodů (z toho 832 ženám) a 1056 částečných invalidních důchodů (z toho 503 ženám).

Příjemci důchodů v bývalém okrese Domažlice podle pohlaví a průměrného věku (2006)						
Druh důchodu[1]	Pohlaví			Průměrný věk		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Starobní	3237	4115	7352	69	65	67
Invalidní Plný	1019	832	1851	56	54	55
Invalidní částečný	553	503	1056	49	47	48
Vdovský	-	250	250	-	58	58
Vdovecký	63	-	63	51	-	51
Sirotčí	121	159	280	16	16	16

[1] Uvedené druhy důchodu jsou v praxi často kombinovány a vznikají tak různé podtypy.
Zdroj: OSSZ Domažlice, 2006.

Průkazy mimořádných výhod

Z počtu starobních, invalidních a částečných invalidních důchodů lze usuzovat na počty sociálně potřebných osob z důvodu věku či zdravotního stavu. Informaci o počtu zdravotně postižených osob dále zpřesňují údaje o počtu držitelů průkazů mimořádných výhod (ZTP).

Odbor sociálních věcí Městského úřadu v Horšovském Týně evidoval ke konci roku 2006 tyto počty držitelů průkazek mimořádných výhod:

Evidence o držitelích průkazek TP, ZTP, ZTP/P (k 31. 12. 2006)		
	počet občanů	z toho ve věku 1-18 let
TP	61	0
ZTP	326	3
ZTP/P	84	7

Zdroj: evidence OSV MěÚ Horšovský Týn
Pozn.: údaje se vztahují k SO ORP Horšovský Týn.

6.3 Sociální a související služby v regionu

Kromě sociálních dávek je osobám v nepříznivé sociální situaci poskytována pomoc a podpora formou **sociálních služeb**. Vedle již zmíněných úřadů tyto služby zajišťují také další organizace zřizované městem nebo krajem, neziskové organizace či sdružení uživatelů.

Na řešeném území existuje jen velmi úzká síť sociálních služeb. Lidé však mohou využívat i služby v okolních regionech – např. v Plzni (na jejichž chod místní obce přispívají), dále na sousedním Přešticku, Stodsku a Dobřansku (s nimiž Holýšovsko tvoří SO ORP Stod) a zejména na Domažlicku, pod nějž Horšovskotýnsko administrativně spadalo v minulosti. Některé domažlické organizace si zachovávají okresní působnost, následující výčet obsahuje jejich kompletní přehled.

Poskytovatelé sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením[6]

Všechny sociální služby poskytované na Horšovskotýnsku a Holýšovsku jsou zaměřeny na cílové skupiny senioři a osoby se zdravotním postižením. Této problematice se bude věnovat i jedna ze dvou pracovních skupin v projektu Komunitní plánování sociálních služeb na Horšovskotýnsku a Holýšovsku. Následuje přehled poskytovatelů a jejich služeb na řešeném území:

Město Horšovský Týn – dům s pečovatelskou službou a terénní pečovatelská služba
Město Staňkov – dům s pečovatelskou službou a terénní pečovatelská služba
Město Holýšov – dům s pečovatelskou službou a terénní pečovatelská služba
Centrum sociálních služeb Domažlice – Domov pro seniory Černovice

Jak je vidět v přehledu, na řešeném území je poskytována převáženě pečovatelská služba, a to jak terénní, tak v pobytových zařízeních. Podle informací starostů obcí z výše zmíněného dotazníkového šetření fungují v regionu i subjekty, které zajišťují pouze **dovoz obědů** seniorům a osobám se ZP, což samo o sobě není sociální služba v pravém slova smyslu. Jedná se o **Zeas Puclice a.s.** v obci Křenovy a **Agro Staňkov a.s.** v obcích Močerady, Osvračín a Štichov.

[6] Více informací o poskytovatelích sociálních služeb a kapacitách jejich zařízení viz Analýza poskytovatelů sociálních služeb a Analýza zdrojů systému sociálních služeb.

Město Horšovský Týn provozuje mj. také zařízení **Chráněná dílna Horšovský Týn**, které sice nespadá pod sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., ale zaměstnává osoby se změněnou pracovní schopností a významně tak zlepšuje jejich sociální situaci.

Důležitou (v sociální oblasti možná i zástupnou) roli hrají pro osoby se zdravotním postižením speciální školy. Na řešeném území je to **Základní škola a Odborná škola Horšovský Týn**, která funguje zároveň jako „stacionář" pro děti se zdravotním postižením. Je to jediné zařízení s denním provozem v regionu věnující se mladým lidem s postižením. Ti jej však mohou navštěvovat pouze do 22 let věku a navazující zařízení v regionu chybí. Další speciální škola pro děti se zdravotním postižením je v Merklíně (Přešticko).

Na další osoby ohrožené sociálním vyloučením se zaměří nově připravovaná služba **Diecézní charity Plzeň** v Meclově. Jedná se o službu ***domovy se zvláštním režimem***, která v budově fary zajistí ***ubytování a sociální rehabilitaci*** osobám s psychickým handicapem tzn. s psychiatrickou diagnózou, nebo lehkým mentálním postižením kombinovaným s psychiatrickou diagnózou, dále pro uživatele opakovaně léčené pro závislosti a pro uživatele, u nichž psychiatrická problematika souvisí s postupem primárního onemocnění (zejména demence vzniklé na podkladě závislostí). Oficiální otevření zařízení je plánováno na 1. ledna 2008.

Na Domažlicku rovněž převažují služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením:

Centrum sociálních služeb Domažlice - *Domov pro seniory Domažlice*
Domov důchodců Kdyně
Městské centrum sociálních a rehabilitačních služeb – domov pro seniory
Centrum pro zdravotně postižené Plzeňského kraje
Domácí ošetřovatelská služba – Miroslava Lukášková
MCT CZ, o. s.
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR
Svaz tělesně postižených, OV Domažlice (s pobočkou v Horšovském Týně, ta však sociální služby neposkytuje)
Diecézní charita Plzeň – *Terénní sociální služba Domažlice, Volnočasové aktivity DUHA*

Pobytová zařízení na Domažlicku a Domácí ošetřovatelská služba poskytují klientům z celého bývalého domažlického okresu kromě sociálního poradenství zejména *pečovatelskou službu, osobní asistenci, odlehčovací službu* a další služby (více viz Analýza poskytovatelů sociálních služeb na Domažlicku[7]).

Neziskové organizace a sdružení zdravotně postižených uživatelů a jejich blízkých jsou na Domažlicku zastoupeny mezi poskytovateli sociálních služeb vůbec nejčastěji. Poskytují *základní i odborné poradenství, průvodcovské a předčitatelské služby, ranou péči*, půjčují kompenzační pomůcky, zajišťují rekondiční pobyty a různé *sociálně aktivizační služby* a volnočasové aktivity.

Na Přešticku funguje jako nejvýznamnější poskytovatel s krajskou působností **Diakonie ČCE – středisko Radost Merklín**. Kromě Merklína a okolních obcích zajišťuje terénní *pečovatelskou službu* pro seniory i ve dvou obcích na řešeném území - v Čermné (9 uživatelů) a v Poděvousech (2 uživatelé).

Všechny ostatní služby této organizace jsou poskytovány pro osoby s mentálním postižením, osoby s kombinovaným postižením a osoby s diagnózou autismus.

Jedná se o následující služby:

- *domov pro osoby se zdravotním postižením*
- *centrum denních služeb*
- *denní stacionář*

[7] http://kpss.domazlice.info

- *chráněné bydlení*
- *odlehčovací služba.*

Více informací o těchto službách viz Analýza poskytovatelů sociálních služeb na Horšovskotýnsku a Holýšovsku.

Další sociální služby mohou obyvatelé řešeného území využívat **na Stodsku** (např. Ústav sociální péče Stod, Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch) a **v Plzni** (např. Tyfloservis, o.p.s., Společnost pro ranou péči – Středisko rané péče Plzeň, Městská charita Plzeň atd.).

Poskytovatelé sociálních a souvisejících služeb pro další kategorie osob v nepříznivé sociální situaci

Osoby ohrožené sociálním vyloučením (např. z důvodu závislosti) se obvykle rekrutují z dětí, které vyrůstají v sociálně a kulturně nedostatečně podnětném prostředí a začínají být již od útlého věku vyčleňovány z běžného života společnosti. Jedná se např. o děti lidí dlouhodobě nezaměstnaných, osob trpících různými druhy závislostí, o děti z rodin, kde dochází k domácímu násilí nebo z rodin žijících v sociálně vyloučených lokalitách. Podobně jsou ohroženy i děti, které vyrůstají v ústavní péči, a mladí lidé opouštějící zařízení ústavní péče či výkon trestu. Tyto děti jsou daleko více potenciálně ohrožené tím, že samy povedou rizikový způsob života (kriminalita, závislosti, prostituce).

Proto je důležité i zmapování celkového objemu sociální potřebnosti dětí a mládeže, tedy zjištění počtu evidovaných dětí a mladých lidí ohrožených sociálním vyloučením a zmapování působnosti úřadů a organizací, které se řešení jednotlivých případů věnují.

Z výkazu o výkonu **sociálně právní ochrany dětí OSV MěÚ Horšovský Týn** vyplývá, že kurátorka pro děti a mládež řešila v roce 2006 celkem 113 případů. Nejčastěji se jednalo o výchovné problémy (48 případů), trestnou činnost (34 případů) a přestupky (15 případů). K navržení klienta na ústavní výchovu dochází jen výjimečně. Takový případ se v roce 2006 na Horšovskotýnsku nevyskytl, sociální odbor evidoval ke konci roku 2006 celkem 15 dětí s ústavní výchovou.

Klienti kurátora pro mládež OSV MěÚ Horšovský Týn v roce 2006				
Celkem	Děti do 15 let	Z toho dívek	Mladiství	Z toho dívek
113	66	12	47	10

Případy řešené kurátorem pro mládež v roce 2006					
Případy	Celkem	Děti do 15 let	Z toho dívky	Mladiství	Z toho dívky
Trestná činnost	34	23	3	11	0
Přestupky	15	-	-	15	2
Výchovné problémy	48	36	7	12	4
Dohledy	10	7	2	3	2
Uložená výchovná opatření	0	0	0	0	0
Návrh na předběžné opatření	4	4	2	0	0
Návrh na ústavní výchovu	0	0	0	0	0

Počty dětí s ústavní výchovou (stav k 31. 12. 2006)	
Ústav	Počet dětí
kojenecký ústav	0
Dětský domov	11
Dětský domov se školou	3
výchovný ústav	1
ústav sociální péče	0
Celkem	**15**

Zdroj: statistika OSV, MěÚ Horšovský Týn, 2007.

Na řešeném území fungují dva **dětské domovy** – ve Staňkově a v Horšovském Týně, které mají celkovou kapacitu 74 míst. **Neexistuje zde však žádné návazné zařízení, které by mladým lidem opouštějícím dětský domov usnadnilo jejich vstup do samostatného života, takže zde také může vznikat prostor pro šíření negativních společenských jevů.**

Ostatní organizace věnující se cílové skupině dětí a mládeže mají sídla mimo region, ale mají okresní působnost. Patří mezi ně **Středisko výchovné péče**, které se zabývá zejména výchovnými problémy dětí a je přestupní stanicí mezi péčí sociálních odborů a případným umístěním dítěte do diagnostického ústavu.

Výchovnými problémy se rovněž zabývá **Pedagogicko-psychologická poradna** v Domažlicích, která se věnuje také primární prevenci na školách a bude se podílet na zmíněném dotazníkovém šetření v KPSS na Horšovskotýnsku a Holýšovsku.

Novou organizací vstupující svým působením do primární prevence na školách v okrese, je občanské sdružení **Otevřeno** z Chudenic (Klatovsko).

Osoby ohrožené závislostí

Druhá pracovní skupina projektu Komunitní plánování sociálních služeb na Horšovskotýnsku a Holýšovsku byla sestavena za účelem plánování rozvoje sociálních služeb pro osoby ohrožené závislostí, což je oblast, která v regionu není koncepčně řešena, a to ani na úrovni prevence, ani na úrovni pomoci závislým osobám. V rámci projektu KPSS na Horšovskotýnsku a Holýšovsku bude nejprve provedeno dotazníkové šetření na školách, které by mělo zmapovat vztah dětí a mládeže ke drogám a situaci na drogové scéně v regionu obecně.

Jediným zařízením, které se v minulosti zabývalo léčbou drogové závislosti, byla terapeutická komunita Medvědí kámen v obci Rybník. Jednalo se zároveň o jediné zařízení svého druhu v kraji. Terapeutická komunita založená v roce 1999 však v současnosti prochází transformací a do budoucna by měla fungovat jako zařízení pro mladistvé se závislostí, kterým byla nařízena ústavní výchova, spadající pod zařízení **Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna Hostouň**.

Ze zaměření jednotlivých subjektů jasně vyplývá, že na Horšovskotýnsku a Holýšovsku je částečně zabezpečena pouze primární prevence drogové závislosti. Vzhledem ke skutečnosti, že se v regionu pohybují osoby drogově závislé (občané se setkávají s pohozenými injekčními stříkačkami, o čemž informovala média i policie), bylo by žádoucí zaměřit se i na další stupně prevence a zejména na pomoc lidem trpícím závislostí např. formou zřízení kontaktního centra.

Do řešení situace na drogové scéně v regionu i do činnosti pracovní skupiny KPSS na Horšovskotýnsku a Holýšovsku se zapojí také **Centrum protidrogové prevence a terapie Plzeň**, které by rádo rozšířilo své aktivity mj. i na Domažlicko.

V domažlickém regionu dále funguje **poradna D-kontakt** při Krajské hygienické stanici. Ta se zabývá zejména sexuální výchovou a prevencí HIV/AIDS a jiných sexuálně přenosných onemocnění. Prevence zneužívání návykových látek je na okraji záběru této poradny. Na Domažlicku funguje ještě několik dalších poskytovatelů zabývajících se péčí o různé skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením.

Osoby bez přístřeší

se obvykle stahují do větších center regionu. Stejně je tomu i v Domažlicích, kde se jim věnuje zejména **Terénní sociální služba** (Diecézní charita Plzeň), která v roce 2006 evidovala 15 stálých osob bez přístřeší.

Některé osoby bez přístřeší jsou zároveň klienty **Probační a mediační služby ČR** (zřizované Ministerstvem spravedlnosti ČR), která má na starost osoby v trestním řízení. Zajišťuje organizaci a výkon alternativních trestů a opatření, nebo mimosoudní urovnání trestního sporu mezi obviněným a poškozeným.

Rodiny s dětmi

Na tuto cílovou skupinu jsou zaměřeny služby **Domova pro matky s dětmi v tísni** (Diecézní charita Plzeň) v Havlovicích, který pomáhá řešit krizové situace rodin, v nichž dochází k domácímu násilí. Toto zařízení slouží také těhotným ženám v krizi.

Rodinám s dětmi a osamoceným matkám se věnuje **Terénní sociální služba** (Diecézní charita Plzeň). Pomáhá jim dojednávat splátkové kalendáře a dohlížet nad nimi - klienti služby nejsou schopni reálně posoudit svoje možnosti, nemají přesné informace o možných postupech v rámci platné legislativy - jedná se zejména o sociálně slabé rodiny.

Rodinná poradna v Domažlicích (Centrum sociálních služeb Domažlice) poskytuje základní i odborné sociální poradenství pro rodiny s dětmi. Tato poradna se rovněž zabývá profesní orientací dětí a mládeže.

Život rodičů na rodičovské dovolené se v Domažlicích snaží usnadnit **Mateřské centrum Benjamínek**, které se zaměřuje zejména na hlídání dětí a různé společenské akce pro rodiny.

Osoby pracující v prostředí prostituce

Jako všechny příhraniční regiony potýká se i Domažlicko s jevem prostituce. **Centrum Jana** (Network East West, o.p.s.) poskytuje ženám pracujícím v prostituci terénní služby a sociální poradenství a zajišťuje prevenci HIV/AIDS a dalších pohlavně přenosných onemocnění (STD). Od listopadu 2006 je navíc v provozu pojízdná ambulance, což umožňuje vyšetření daleko vyššího počtu klientek přímo v terénu.

Lidé dlouhodobě nezaměstnaní[8]

Dlouhodobá nezaměstnanost ohrožuje nejvíce osoby se zdravotním postižením a bývá také příčinou i důsledkem sociálního vyloučení osob ze sociálně znevýhodněného prostředí, potažmo jejich dětí. Na Domažlicku se pomoci osobám znevýhodněným na trhu práce věnuje **Agentura podporovaného zaměstnávání** (Diakonie ČCE – středisko Radost Merklín).

[8] Podrobným informacím o situaci na trhu práce na Domažlicku je věnována IV. kapitola této studie.